

Nanebevstoupení a Svatodušní tajemství

Karel Funk

Když se Kristus po svém ukřižování odpoutal od svého fyzického těla, událo se cosi neobvyklého, co se nestalo nikdy předtím. Zatímco se duše běžného člověka po smrti odebírá do duchovních planetárních sfér, Kristus při Nanebevstoupení neopustil – v protikladu k životu běžného člověka po smrti – Zemi, aby se odebral do oblasti mezi hvězdami, nýbrž snesl z duchovních světů dolů na Zemi nejvyšší nebeské síly, síly horního devachanu.

Podívejme se na tyto události očima badatelů duchovní vědy, R. Steinera a S. O. Prokofjeva. Zatímco duše uprostřed posmrtného stavu, kdy je nejvíce vzdálena Zemi (přibližně uprostřed mezi minulým a budoucím vtělením, což je nazýváno prožitek světové půlnoci) prožívá propast samoty, otevřel Kristus pro lidstvo novou bránu: od oné doby může probuzená duše na onom nejzazším bodu svého putování mezi dvěma inkarnacemi prožívat oplodnění Duchem Svatým. Tím může nově procitnout ve světovém bytí. Jinými slovy: V půlnoční hodině bytí je duše přiváděna ke svému individuálnímu vědomí já tím, že je shůry naplněna Duchem Svatým. Poznáváme Ducha duchovního světa, který nás budí, když ze světové půlnoci září novým světlem ozařujícím naše uplynulé lidství. Od doby Kristova Nanebevzetí je tedy naše bytost ze světové půlnoci probouzena Duchem svatým.

Od oné doby přichází duše v oné fázi duchovního bytí do styku se světovou sférou, z níž Kristus vzal síly pro své tělesné Zmrtvýchvstání. A protože spojil ve svém Zmrtvýchvstání tyto síly půlnoční světové výše bezprostředně s vývojem Země a tím překlenul pro všechny lidi kosmickou propast – nebo v jiném obraze: otevřel kosmickou bránu mezi světovou půlnocí a polednem světového bytí –, mohl se také skrze tuto otevřenou bránu objevit ve světovém vývoji mezi lidmi Duch Svatý, ozařující individuální vědomí já, a mohl do nich vylít pravé poznání mysteria Golgoty a Nanebevstoupení. V tom spočívá poselství a význam svatodušní události.

Z tohoto důvodu je vylití Ducha bezprostředním důsledkem Zmrtvýchvstání a Nanebevstoupení. Od té doby již nemohu být tyto události od sebe oddělovány, což se projevuje v ročním koloběhu tím, že tvoří základ *pohyblivých* svátků, které po sobě následují v přísné kosmické zákonitosti. Tak je v nich pro všechny lidi uchovávána vnitřní substance tohoto velkého dění na přelomu věků.

Tím se poukazuje na to nejdůležitější: Co dříve přicházelo jako pobídka k morálnosti od Slunce, to lze dnes nalézt v oblasti Země, a to v člověku samém, odkud to zasvítá jako morální intuice pro celý kosmos. Důvod a základ pro to, že původ vši morality již není třeba nalézat v duchovních sférách, ale v člověku samém. On sám je zdroj morální intuice od doby *Kristova Nanebevstoupení*. Za to je třeba děkovat té skutečnosti, že On snesl svůj devachan, svou velkou kosmickou sluneční říši dolů na Zemi a spojil ji s hloubkami lidského těla éterického. A protože se toto jednou uskutečnilo jako „mystická skutečnost“ světových dějin, byl člověku takto otevřen nový zdroj morálních intuicí, které jej vedou ze slunečních sil

k svobodnému morálnímu jednání. Spolu s touto novou možností samostatného morálního jednání roste i odpovědnost.

Jeden ze stupňů dávného perského zasvěcení je nazýván stupněm slunečního hrdiny. Ten žil na dobu svého zasvěcení společně s celou sluneční soustavou. Místem jeho přebývání bylo Slunce, tak jako žije obyčejný člověk na Zemi jako na své planetě. Sluneční hrdina musil být během svého zasvěcení ve stavu vytržení na Slunce. Toho bylo možno v dávných mysteriích dosáhnout jen mimo tělo, tedy na přechodnou dobu. Tímto způsobem pak mohl vystoupit vzhůru do kosmické říše Kristovy, aby odtamtud získal vytoužené impulsy.

Podobně tomu bylo v zasvěcovacích praktikách Orientu. Dospíváme nyní k poznání rozdílu východních praktik a iniciace Kristovy. Při starých zasvěceních člověk opustil své tělo, které bylo pro tuto dobu uvedeno jakoby do jakéhosi transu, a prožíval v nejvyšší extázi rozpuštění svého éterického těla ve sluneční sféře. To se však dělo jen na vrub individuálního vědomí já. Vědomí je pak uchopeno stavem samadhi, v němž přestává každé myšlení a já se zcela rozpouští. Na stezce jógy se tato nejvyšší extáze nazývá nirvikalpa samadhi, a pokud byla dosažena trvale, pak sahadža nirvikalpa samadhi; v buddhismu je to vzestup do stavu nirvány. Na obou cestách býval pak poslední individuální pocit přirovnáván, jako když se individualita člověka rozplývá jako kapka v nekonečném oceánu světového světla. Takoví jogíní nemohli přinášet z uvedených stavů zpět žádné konkrétní vzpomínky ani oplodnění pro běžný život. Tyto vzpomínky sahaly jen do dolních sfér duchovního světa, které bylo ještě možno prožít při rozpouštění já, při ztrátě individuálního já. Proto nelze založit z duchovních zkušeností východní iniciace pravou lidskou svobodu.

Naproti tomu, pokud si moderní člověk zvědomí přítomnost Kristových sil v éterickém těle, resp. jestliže tyto síly pozvedne do plného vědomí já, znamená to pro něho pravý svatodušní zážitek, který mu zaručuje skutečnou svobodu ne pouze na Zemi, ale i v duchovním světě. Ba co více, skrývá to v sobě možnost prožít již na Zemi ve fyzickém těle to, co prožíval v dávných mysteriích zasvěcovaný jen mimo tělo ve vysoké sféře sluneční. To vrhá zcela nové světlo na celý vývoj lidstva, především z hlediska polaritity mezi Východem a Západem. Východní praktiky žijí, tak jako celé lidstvo v dřívějších dobách, v přesvědčení, že vše, co je spirituální a morálně platné, nepřichází ze zdrojů dosažitelných na Zemi, nýbrž z nadpozemských sfér. Sledujeme-li takové morální impulsy zpět až k jejich kosmickému původu, shledáme, že se individuální já člověka zcela rozpouští.

Apoštolové doprovázeli skoro po tři roky Krista ve fyzickém bytí, tedy svým obyčejným pozemským vědomím. Po Zmrtvýchvstání Ho sledovali v Jeho těle Zmrtvýchvstání svým imaginativním vědomím a přijímali Jeho slova, v nichž jim zjevoval tajemství nebeského království, z něhož přišel (Skutky apoštolů 1, 3). Tím dosáhli stupně inspirace. Pak se uskutečnilo Nanebevstoupení, Kristus zmizel jejich jasnovidnému pohledu a oni již nemohli vnímat jeho inspirující slova. Od této chvíle nebyl přístupný ani jejich silám imaginativním, ani inspirativním. A tím jim nadešla nejtěžší doba, neboť vše, co předtím měli, jim bylo odňato. Zážitek této ztráty byl dokonce ještě bolestnější než doba od Bílé soboty k velikonočnímu jitru. Tehdy měli ve vzpomínce alespoň Kristův příslib, že bude po jeho smrti možné Zmrtvýchvstání a tím opětné shledání, byť v jiné formě. Nyní však Kristus zmizel, aniž pochopili Jeho příslib pro budoucnost. Od té chvíle se cítili ponecháni zcela o samotě. V životě žáků Krista toto byla doba, kdy si bolavě uvědomovali, že dosud zřeli Krista, sestoupivšího na Zem, ale nyní ono zření ustalo. Kam odešel? Tato doba, kdy se domnívali, že ztratili přítomnost Kristovu, je zachována v křesťanském svátku

Nanebevstoupení. Byla zachována skutečnost vědomí, že před učedníky opět zmizel Vysoký sluneční duch, jenž kráčival po Zemi v člověku Ježíši z Nazaretu. A nyní se jich zmocnil takový smutek, který nelze srovnat s ničím, co může být jako smutek na Zemi. V dávných mysteriích se slavivali sluneční kult, když byl obraz boha uložen do země, aby byl opět vyzvednut teprve po uplynutí několika dnů. Tím přicházivalo na duše něco z velkého smutku nad smrtí boha. Ale tento smutek nebylo možno co do velikosti srovnat s oním smutkem, který nyní vstoupil do srdcí učedníků Kristových.

Teprve deset dní po této nejtěžší zkoušce svého života, když bylo jejich vědomí já jakoby pohrouženo do hlubokého spánku, obdrželi Krista znovu. Nyní však již nikoli zevně ve fyzickém těle jako dosud, také ne v Jeho duchovním zjevu, který během těch čtyřiceti dní rovněž vnímali jakoby z venku, nýbrž ve křtu ohněm a duchem o svatodušním ránu ze svého vlastního nitra, z nejhlubších hlubin svého já jako důsledek protrpěného zážitku ztráty.

Všechno skutečné, velké poznání je zrozeno z bolesti a ze starosti. Snažíme-li se kráčet za poznáním vyšších světů, lze také jen tehdy dospět k nějakému cíli, když projdeme bolestí. Bez toho, že jsme trpěli, že jsme mnoho trpěli a tím se osvobodili od skličujícího působení bolesti, nemůžeme poznat duchovní svět. Jen z prožití pólu tísně a bolesti dospějeme a oceníme pól svobody a jasu.

Žáci Kristovi trpěli nyní nesmírně v oněch deseti dnech po Nanebevstoupení, protože jim zmizel pohled na Krista. A z této bolesti, z tohoto nezměrného smutku vzešlo pak to, co nazýváme tajemstvím svatodušním. Žáci Kristovi, poté co ztratili zevní i jasnozřivý pohled na Krista, našli ho opět pocitově v nitru po onom zážitku působením smutku, bolesti.

Dosáhli tedy po svatodušní události onoho stavu vědomí, ke kterému se v dávných mysteriích dospívalo teprve na vysokém stupni zasvěcení. Nesli nyní stejný obsah, jaký měli ve svých duších dávní sluneční hrdinové, zasvěcovaní k pracným výstupům do duchovní sféry Slunce. Nejprve po duších apoštolů se rozlila duchovní síla Slunce, aby působila nadále v evoluci lidstva.

Dospíváme nyní k poznání základní, ba pronikavé změny v lidstvu: zdroj nového vědomí o Kristu spočívá v tom, že otisk Kristova Já dostáváme na tomto stupni do svého já vlastního. Proces, který bude probíhat v budoucnosti, a ta začíná již v naší době, je již dostupný všem lidem. Když se duše dají podnítit k pochopení takových tajemství, když se vžijí k takovému pochopení, dozrají k tomu, aby poznaly v pohledu na posvátnou svatográlskou miskou mysterium Kristova Já, věčného Já, k němuž se může vyvinout každé lidské já. Toto tajemství je zde. Lidé se jen mají nechat duchovní vědou přivolat k tomu, aby chápali toto tajemství jakožto skutečnost, aby přijali v pohledu na svatý Grál Já Kristovo. K tomu je zapotřebí chápat to, co se tu stalo, jako skutečnost, brát to jako skutečnost. Patří k vnitřnímu poslání spirituálního světového proudu připravovat lidi k tomu, aby učinili své duševno tak zralým, že nyní může také stále větší a větší počet lidí přijmout do sebe obraz bytosti Já Kristova. Zde vidíme, z jakých hlubin působí duchovněvědecký světový proud.

Existuje pro nás ještě další důsledek Kristova Nanebevstoupení. Spočívá v tom, že dnes člověk, který po smrti zří, jak se jeho éterické tělo během tří dnů rozpouští, spoluprožívá v tomto procesu současně jakoby obraz Nanebevstoupení: V éterickém těle vzdalujícím se od člověka může člověk od dob mysteria Golgoty zřít současně Krista, jenž se stal jeho zachráncem v budoucím zemském bytí. Od mysteria Golgoty tedy člověk, který zemře, může mít již před svou duší onen obraz Nanebevstoupení, který viděli onoho dne učedníci na

základě svého zvláštního duševního stavu. Působení tohoto obrazu z doby po smrti fyzického těla na duši zemřelého však závisí na tom, zda si člověk získal již v pozemském životě porozumění pro mysterium Golgoty či nikoli.

Pokud je duše již z doby pozemského pobytu obeznámena s mysteriem Kristovy oběti na Golgotě, pak čerpá z onoho obrazu Nanebevstoupení největší útěchu, kterou může lidská duše získat ze zření obrazu Nanebevstoupení. Spočívá především v tom, že z něj bezprostředně seznává, jak může lidské já dospět již na Zemi v plném rozsahu k získání duchovních sil Slunce a tím své nesmrtelnosti, aby tím splnilo své lidské určení. Duši se dostává se plné jistoty, že se Kristus stal po mysteriu Golgoty zachráncem celého zemského vývoje. Jestliže si však duše uvedené poznání neosvojila, stane se jí onen obraz velkou výčitkou a současně vážným napomenutím, aby získala v nejbližším pozemském životě příslušné vědění o mysteriu Golgoty.

Proto záleží, zda člověk naváže na Zemi vědomě na svatodušní impuls, po případě na působení Ducha, který vstoupil Svatodušní událostí do lidstva. Svatodušnímu svátku lze porozumět jen tehdy, když lidé pochopí, že vyslání Ducha svatého, Osvětitelce a Posvětitelce, je požadavkem na lidstvo, aby se postupně propracovávalo k duchovnímu poznání. Neboť mysterium Golgoty lze pochopit právě jen živoucím duchovním poznáním, nikoli pouhou vírou, ani suchým rozumem.

To, co učinil Kristus v mysteriu Golgoty a dále ve zjevení Nanebevstoupení jako něco *všeobecně* platného, pokračuje ve Svatodušní události jako to, co se obrací na každého *jednotlivého* člověka, na každé konkrétní já s úkolem chápat onen impuls mysteria Golgoty a přijmout jej do sebe ve smyslu duchovního svátostného přijímání. Duchovní impuls, který na přelomu věků uchopil apoštoly v symbolu ohnivých jazyků a takto je vnitřně naplnil nebeskou mocí, si dnes musí dobýt každý člověk vnitřním svobodným rozhodnutím a individuálním úsilím.

Kristus ukázal ve svém Nanebevstoupení, že spojil duchovní sluneční síly, které se zjevily při Proměnění na hoře Tabor, s éterickými těly všech lidí. Od té doby dostává člověk morální intuice nikoli již z venku, z kosmické sluneční říše, nýbrž je může v plné svobodě čerpat již na Zemi z nového zdroje, který lze nalézt v něm samém.

Tímto způsobem jsou spolu spojeny Nanebevstoupení a Svatodušní událost jako dva bezprostřední důsledky mysteria Golgoty. Neboť Kristus se svou smrtí a Zmrtvýchvstáním spojil s celým vývojem Země. Do lidstva jako takového vstoupil dvojí událostí: Nanebevstoupením a Sosláním Ducha svatého.

Nyní můžeme vyjádřit to, co je nevlastnější podstatou našeho osobního i obecně lidského vývoje v této i dalších inkarnacích. Dostáváme konkrétní odpověď na otázku, co dnes znamená cesta ke Kristu, s Kristem, pro Krista. Odpověď je v mohutném obrazu toho, jak mohou lidé svými morálními činy vytvářet na Zemi pro Kristův impuls Jeho nové nadmyslové schránky: nadmyslově-fyzickou schránku ze všech skutků, které pocházejí v životě ze svědomí; éterickou schránku ze všech činů lásky a soucitu; astrální schránku z toho, co zakládá cestu k nadmyslovému poznání, spojenou s city úcty a údivu. Tím se lidstvo spojí s Kristovou bytostí takovým způsobem, že z toho vznikne téměř nová bytost, která obepíná všechny lidi. A tato bytost pak přejde na nový stav Země - Nový Jupiter jakožto lidstvo proniknuté Kristem, poté co se materiální Země rozpadne v kosmu v prach.

Vzor pro toto budoucí společenství lidstva tvořil na přelomu věků kruh dvanácti apoštolů, který vznikl na základě svatodušní události. Jak jsme viděli, vstoupil do nich tehdy sám Kristus prostřednictvím Ducha svatého. Tím se stali novým společenstvím, jehož členové byli zcela prostoupeni Kristem a mohli poté nést křesťanské poselství všemu lidstvu ke vstupu do celé druhé poloviny vývoje Země. Byli vysláni do celého světa, aby byl nyní nový impuls Ducha, v nich působící, přinášěn ke všem lidem. Toto původní svatodušní společenství apoštolů zcela odpovídá budoucímu ideálu vývoje lidstva, odpovídá druhé polovině zemského vývoje, která je ve znamení sil Merkuru. Zakládá budoucí bytostnou podstatu lidstva, kdy lidé vytvoří v průběhu vývoje Země základ pro velké společenství, které může být úplně prostoupeno Kristovým impulsem. Bude to doba, kdy lidstvo musí najít Krista v oblasti individuální a sociální, aby se tím napojilo na své určení a svou budoucnost.

Velký ideál druhé, merkurské poloviny vývoje lidstva spočívá v zušlechťování nového lidstva, v jehož schránkách může Kristovo Já nalézt svůj nový příbytek na Zemi. Je to linie, která navazuje přímo na Kristův impuls také v oblasti sociální. Vnitřní základ pro to tvoří Kristův impuls. Ten musí teprve dalším vývojem Země nalézat připravené schránky. Když Země dospěje ke svému konci, pak bude plně vyvinutý Kristus Pravzorem člověka konce, jako byl Adam člověkem začátku.

Jako stojí Adam jakožto první člověk na začátku marsické poloviny zemského vývoje, stojí Kristus jako reprezentant lidstva na konci poloviny merkurské.

Co bylo na přelomu věků dosažitelné svatodušní událostí jen malému kruhu bezprostředních žáků Kristových, to je v nových mystériích rosenkruciánství a posléze duchovní vědy počínaje 20. stoletím přístupno všem lidem dobré vůle. Neboť cesta duchovního svátostného přijímání, která je v centru nových mystérií, vede moderního člověka k prožívání všeho toho, co zde bylo uvedeno.

Kristovo Nanebevstoupení bylo korunou, kterou úspěšně dokončil své poslání na Zemi. Sdělil a zjevil nám vše podstatné a potřebné o lásce Boha Otce a o naší životní cestě.

Hmotně odešel, duchově zůstal přítomen - pravý Bůh a pravý člověk. Jako životadárce je s námi sjednocen i ve smrti. Je v nebi, ale současně zůstává pevně sjednocen s námi. Tak také i my putující po cestách života pozemského upínáme se k nebi a prohlašujeme, že tam je naše srdce. Svatý Augustin začíná své kázání ke slavnosti Nanebevstoupení slovy: „Dnes vystoupil náš Pán Ježíš Kristus na nebesa: Kéž s ním vystoupí i naše srdce!“